

HRVATSKI *glasnik*

Godina XVIII, broj 42

16. listopada 2008.

cijena 100 Ft

Foto: Tímea Horvat

Petroviska trgadbena akcija

Komentar

Quo vadis – Kamo ideš

Svi poznajemo pitanje *Quo vadis*. Ali ne znamo svi odgovor na njega. Pomalo teška i patetična rečenica za napis kojem je cilj dotaknuti pitanje strateškog razvoja hrvatske zajednice u Mađarskoj, točnije Strateškog plana razvoja koje po svemu sudeći ima namjeru u skoroj budućnosti zacrtati vrhovno političko tijelo Hrvata u Mađarskoj, Hrvatska državna samouprava. Za nadati se da radi njegove izrade, da ne govorimo o njegovu mogućem ostvarenju neće trebati držati muke razapinjanja na križ te da na ostvarenje ciljeva neće trebati čekati više od tristotinjak godina, kao mučenici ranoga kršćanstva. Pravno jamstvo danas ne znači mnogo ako nema svjesnog ukazivanja na teškoće i probleme te moguća rješenja. Automatizam danas ne znači mnogo, treba uz njega i željeti činiti, izraditi bitne odrednice očuvanja samobitnosti. Stoga, kako kazuje predsjednik HDS-a Mišo Hepp, namjera je izraditi i predočiti dokument (čija štura skica već postoji i dana je na uvid i dopunu zastupnicima HDS-a na Skupštini održanoj u svibnju) koji bi onda mogao ići u javnu raspravu.

Ovih je dana upućen poziv Hrvatima u Mađarskoj. Skupština Hrvatske državne samouprave poziva sve pojedince, udruge, organizacije i ine čimbenike hrvatskog života u Mađarskoj neka pismenim putem dostave svoje prijedloge, zamisli i svezi s izradom strateškoga plana razvoja Hrvata u Mađarskoj. Vizije imaju tek vizionari, a oni su rijetki kao igla u snopu sijena. Ali zato su, tek slaba zamjena doduše, oni koji po prirodni posla, bez obzira na vizionarske sposobnosti, trebaju ponuditi nacрте, planove, smjernice u obitelji, i u poslu koji obavljaju te, ako to žele, i u široj zajednici, društvu kojem pripadaju. Na jednom nedavno održanom skupu u matičnoj domovini jedan od sudionika upitao je dužnosnika nadležnog ministarstva kako hrvatska politika vidi i što želi uraditi sa svojom dijasporom u nadolazećim desetljećima. Jer ako znamo kamo se ide, i nama je lakše odlučiti hoćemo li se priključiti onima koji su na tom putu. Brižnim ulaganjem ostvaruju se prinosi. U našem slučaju prinos je očuvanje jezika, kulture i identiteta, kroza školstvo, znanost, kazalište, glasila, folklor, i da ne zaboravimo politiku. Jer bez političkog utjecaja teško se bilo što od mnogobrojnih želja može ostvariti. Tek se dobiveno može potrošiti. Ali nije svejedno kako i na što. I zajednica Hrvata u Mađarskoj već odavno bi trebala imati, nazovimo ih tako ili nekako drugačije, strateške planove razvoja za kratkoročno i dugoročno razdoblje. Kalendare razvoja, kojima bi se utvrdila i ostvarena bilanca. Kako je u svojem prijedlogu za raspravu o budućnosti Hrvata u Mađarskoj napisao predsjednik HDS-a Mišo Hepp: „Kada želimo govoriti o viziji budućnosti Hrvata u Mađarskoj, onda svakako trebamo ocrtati strateški razvoj prema kojem bi trebali u svim našim poslovima djelovati. Tu svakako trebamo govoriti o srednjoročnim i o dugoročnim planovima. Pitanje je veoma složno. Ako govorimo o bliskoj budućnosti te o sadašnjoj situaciji, onda prije svega trebamo govoriti o očuvanju jezika i identiteta.” Kazala bih kako je to alfa i omega opstojnosti bilo koje manjinske zajednice, time i hrvatske zajednice u Mađarskoj. Za njezino očuvanje danas je potreban itekako dobar scenarij.

Branka Pavić Blažetin

„Glasnikov tjedan”

Kako je izjavio jedan od delegata Izvanrednoga kongresa Saveza Hrvata održanog u Budimpešti 11. listopada, žalosno je što nas je na promjene nagnala tek odluka državnog odvjetništva o potrebi reguliranja pitanja Saveza članstva, a sami Hrvati to nisu mogli učiniti u proteklih desetak godina. I sve bi bilo išlo i dalje po starom do redovitoga kongresa 2010. godine. Naime u dvorani su sjedile doista dvije „stranke”. Stranka željna promjena – daljnjih promjena Statuta, a ne samo prihvaćanja glasovanjem onih nekoliko riječi napisanih kosim slovima koje su predložili Predsjedništvo i Zemaljski odbor, kao jedine točke dnevnoga reda Izvanrednoga kongresa, zbog čega se potrošilo nekoliko stotina tisuća forinti – i stranka koja je prihvatila ponudeno rješenje. „Stranka” željna promjena nije imala za svoje prijedloge dovoljan broj glasova nazočnih, trebala im je dvotrećinska većina. Onda je pak nastao veliki pat. I drugoj „stranci”, koja nije imala prijedloga za promjene niti je bar prilikom glasovanja podržavala prijedloge promjena, trebala je dvotrećinska većina. Predložen je razgovor i kompromis. Predsjednik se dobro snašao u kriznoj situaciji. I tako je došlo do prihvaćanja

prijedloga izmjene Statuta sa strane „stranke” željne promjena. Kako reče jedan od njezinih delegata, potrebno je promijeniti načela, neka ne bude sve unaprijed određeno, neka nitko odozgo ne govori što i kako treba raditi.

Neka Savez bude civilna udruga koja funkcionira kao piramida, zasniva se na onim ljudima koji rade u svojim sredinama i članovi su Saveza, neka oni sami izaberu one koji

će ih zastupati na lokalnoj, županijskoj i državnoj razini. Neka se sljedeći kongres sazove na sasvim drugim osnovama. Cilj je pokrenuti stvari s mrtve točke, s dubokim uvjerenjem kako time pomazemo Savezu Hrvata kao udruzi, ali i svim Hrvatima u Mađarskoj. Ovaj budimpeštanski kongres daje nade kako su i Hrvati napokon, nakon dvadesetak godina, unutar zajednice doživjeli demokratske promjene, kako počinju izgrađivati civilnu sferu temeljenu na članstvu, (govorim o državnoj razini). Mnogi još uvijek sumnjaju u mogućnost njezina postojanja i mogućega funkcioniranja ako ona nije generirana, građena odozgora. Ali s druge strane, bez transparentnog, očitog članstva, ideja, programa, ciljeva i rokova njihova ostvarenja nema ni odgovornosti.

Branka Pavić Blažetin

Izvanrednom kongresu Saveza Hrvata u Mađarskoj, od 100 delegata, odazvalo se njih 78

Poziv

Sukladno Pravilniku o organizaciji i radu Hrvatske državne samouprave, pozivamo zastupnike i odbore Skupštine Hrvatske državne samouprave, voditelje HDS-ovih ustanova i registrirane hrvatske udruge u Mađarskoj da dostave svoje pismene prijedloge za Plan rada Hrvatske državne samouprave za 2009. godinu najkasnije do 31. listopada 2009.

Aktualno

Županijska hrvatska samouprava

Hrvatska samouprava Bačko-kiškunske županije na svojoj redovitoj sjednici održanoj 7. listopada u županijskom Domu narodnosti u Baji, raspravljala je o aktualnim pitanjima, i pristiglim molbama, a odazvalo se osam vijećnika deveteročlanoga županijskog vijeća, te svih pet vijećnika Skupštine Hrvatske državne samouprave iz Bačke.

Prvi dio sjednice posvećen je izvanrednom kongresu Saveza Hrvata u Mađarskoj, a o razlozima njegovog sazivanja okupljene je obavijestio Joso Ostrogonac, predsjednik SHM-a. U nastavku je predsjedavatelj Joso Šibalin vijećnike izvjestio o proračunu za prvih devet mjeseci ove godine, istaknuvši kako Županijska hrvatska samouprava ove godine gospodari s više od tri milijuna forinti, a nakon dosadašnjih izdataka, trenutno raspolaže još s dva milijuna forinti. Županijsko je vijeće podržalo dvije pristigle molbe, dodijelivši 100 tisuća forinti za potporu santovačkoj župi za postavljanje i posvećenje najvećeg kipa Blažene Djevice Marije u svijetu, te 60 tisuća za Županijski susret hrvatskih učenika koji će se održati 17. listopada u Bačinu. Odlučeno je nadalje da će se iduća sjednica održati u utorak, 28. listopada u 15 sati. Istodobno će se prirediti i županijsko usavršavanje za hrvatske odgojitelje i pedagoge, a od 16 sati priredit će se javno saslušanje na kojem će predsjednik izvjestiti građane birače o radu i gospodarenju te planovima Županijske hrvatske samouprave. Bit će to prigoda za pitanja, prijedloge i primjedbe na rad županijske

hrvatske samouprave. Kako je uz ostalo naglašeno, Županijska hrvatska samouprava i ubuduće će podupirati sve one programe koji su šireg, regionalnog ili županijskog karaktera, a koje priređuju mjesne manjinske samouprave, udruge i bački ogranak SHM-a. I ove će godine podupirati Božićni koncert 2008 i Veliko prelo 2009 u Baji, priredbe bačkih Hrvata (Bunjevca, Raca i Šokaca). Osim drugog prihvaćen je i prijedlog Ugovora o suradnji s Visokom učiteljskom školom Józsefa Eötvösa u Baji gdje teče izobrazba naših odgojitelja i učitelja.

Predsjednica Bačkog ogranka SHM-a Angela Šokac Marković obavijestila je nazočne kako je skupina bačkih Hrvata, u organizaciji hrvatske manjinske samouprave grada Kečkemet, za blagdan Male Gospe hodočastila u Međugorje. Kako reče, bio je to put u prapostojbinu, na izvor Bune. U planu je da se dogodne organizira ponovno hodočašće bačkih Hrvata na izvor Bune, kako bi se postavila ploča u spomen doselidbe na prostor Bačke. Tročlano izaslanstvo bačkih Hrvata boravilo je 4. listopada u Baču na okruglom stolu Migracije kroza stoljeća u Baču, koji je priređen u okviru manifestacije Tragovi Šokaca u povodu obilježavanja 320. obljetnice dolaska šokačkih Hrvata iz Tuzle u Bač i okolna naselja u Bačku. Predložila je da se za Božićni koncert ili Veliko prelo pozove jedan KUD šokačkih Hrvata iz Vojvodine, te da se nastavi suradnja s Hrvatima u tom dijelu Bačke.

S. B.

Poziv

Hrvatska samouprava Baranjske županije i ovim putem Vam upućuje poziv na sastanak hrvatskih teritorijalnih samouprava koji će se održati u **Uredu Skupštine Baranjske županije (Peču, Széchenyev trg 9) 17. listopada 2008.**

- 10.00 Forum hrvatskih manjinskih samouprava Baranjske županije. Predavači: Dr. János Hargitai, predsjednik Skupštine Baranjske županije; Pozdravna riječ. Iskustva rada teritorijalnih manjinskih samouprava u Republici Mađarskoj
- 10.15 Mišo Hepp, predsjednik Hrvatske državne samouprave: Suradnja HDS-a s teritorijalnim i mjesnim samoupravama
- 10.30 Izlaganja predsjednika teritorijalnih manjinskih hrvatskih samouprava o djelovanju na području svoga djelokruga (10–15 min.)
- 12.00 Stanka
- 12.15 Branka Blažetin, odgovorni urednik Hrvatskoga glasnika: Suradnja Hrvatskoga glasnika s mjesnim i teritorijalnim samoupravama
- 12.30 Gabor Győrfári, ravnatelj Hrvatske gimnazije Miroslava Krleža, predsjednik HDS-ova Odbora za školstvo: Stanje školstva Hrvata u Mađarskoj i odgovornost dužnosnika manjinskih samouprava
- 12.45 Posjet muzeju i upoznavanje znamenitosti grada
- 14.00 Posjet Hrvatskoj gimnaziji Miroslava Krleža; objed.

Molim što prije potvrditi točan broj zastupnika koji će doći iz Vaše županije na: bmho@baranya.hu ili na tel.: 06-20/376-8263.

S poštovanjem,

Mišo Šarošac
predsjednik Hrvatske samouprave
Baranjske županije

Poštovani!

Izvjescu vam da će se iduća redovita sjednica Skupštine Hrvatske državne samouprave održati 15. studenoga 2008. godine s početkom u 10 sati u Baji.

Molim vas da svoje primjedbe i prijedloge (i prijedloge tijela ili ustanova na čijem ste čelu), u pisanom obliku, pošaljete na adresu Ureda Hrvatske državne samouprave najkasnije do 27. listopada 2008. godine.

Predloženi dnevni red:

1. Izvješće predsjednika o radu između dviju sjednica Skupštine, izvješće o izvršenju odluka kojima je rok istekao, Izvješće o odlukama za koje je bio ovlašten predsjednik. Referent: Mišo Hepp, predsjednik
Izvješća zamjenika predsjednika. Referenti: Đuso Dudaš, Matija Šmatović
2. Financijsko izvješće Santovačke škole za razdoblje od 1. siječnja do 30. rujna 2008. godine. Referent: Joso Šibalin ravnatelj
3. Financijsko izvješće HZZ-a za razdoblje od 1. siječnja do 30. rujna 2008. godine. Referent: dr. Ernest Barić, ravnatelj
4. Financijsko izvješće Hrvatske državne samouprave za razdoblje od 1. siječnja do 30. rujna 2008. godine. Referent: Mišo Hepp, predsjednik
5. Rasprava o nacrtu proračuna Hrvatske državne samouprave i ustanova za 2009. godinu. Referenti: Mišo Hepp, predsjednik, i ravnatelji ustanova
6. Rasprava o Osnivačkom dokumentu Muzeja sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj i o djelovanju Muzeja. Referent: Mišo Hepp, predsjednik
7. Rasprava o preinaci (modifikaciji) Pravilnika za dodjelu odličja HDS-a. Referent: Mišo Hepp, predsjednik
8. Razno.

Budimpešta, 14. listopada 2008.

S poštovanjem

Mišo Hepp, predsjednik HDS-a

BUDIMPEŠTA – Veleposlanstvo Republike Hrvatske 19. listopada s početkom u 17 sati u crkvi Sv. Mihovila (V. Vacka ulica 47/b) organizira nastup dječjeg i djevojačkog zbora „Mozartine” iz Zagreba, koji će pjevati tijekom svete mise na hrvatskom jeziku, a zatim će održati koncert.

Program: J. Arcadelt, D. Fio, B. Britten, G.B. Pergolesi, L. Županović, R. Schumann, J. Haydn, L. van Beethoven, J. Kaplan, I. Lhotka-Kalinski. *Dirigentice:* Sonja Rem i Iva Rem. *Klavirska pratnja:* Mario Čopor. Ulaz je slobodan.

Održan Izvanredni kongres Saveza Hrvata u Mađarskoj

Konsenzusom do promjena – Kongres odlučio o izmjeni Statuta, o načelima i pravilima izbora delegata, te uvođenju članarine

U subotu, 11. listopada, u Budimpešti je sazvan Izvanredni kongres Saveza Hrvata u Mađarskoj, koji je održan u predvorju Hrvatske osnovne škole i gimnazije. Pozivu se odazvalo 78 od ukupno 100 delegata iz svih šest regija Hrvata u Mađarskoj: iz Bačke, Baranje, Gradišća, Pešte, Podravine i Pomurja.

Okupljene je pozdravio predsjednik SHM-a Joso Ostrogonac, a skupu su se obratili Vesna Njikoš Pečkaj, konzul gerant Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu, te Mišo Hepp, predsjednik Hrvatske državne samouprave, zaželjevši uspješan rad najvišem tijelu krovne udruge Hrvata u Mađarskoj.

Na samom početku predsjednik Saveza Joso Ostrogonac čestitao je novoizabranom predsjedniku Baranjske regije Ivanu Guganu, a zahvalio dugogodišnjem predsjedniku te regije Miši Heppu.

Kako reče Joso Ostrogonac, na prijedlog Zemaljskog odbora, za dnevni red je predložena samo jedna točka dnevnoga reda: izmjene i dopune Statuta Saveza Hrvata u Mađarskoj, sukladno odredbama Glavnogradskog odvjetništva u svezi s članstvom i plaćanjem članarine. Smatra da bi Izvanredni kongres trebao raspravljati samo o naznačenoj temi, a da se sve drugo ostavi za redoviti kongres 2010. godine, jer je najvažnije da se djelovanje udruge uskladi sa zakonskim odredbama.

Dodao je da će najvažnija zadaća u predstojećem razdoblju biti obnavljanje članstva, koje će prema izmijenjenom Statutu biti uvjetovano plaćanjem članarine, i svi oni koji žele biti članovi Saveza, moraju se izjasniti pristupnicom i prihvaćanjem članari-

ne. Nakon toga neka se sazove redoviti kongres, koji će odlučivati o izmjeni Statuta i drugim stvarima koje se tiču budućnosti i rada Saveza Hrvata.

Premda u proteklom razdoblju priprema, kada su održani pripremni skupovi svih regionalnih ogrankana, nije dostavljen nijedan drugi prijedlog, na Kongresu se rasplamsala rasprava upravo oko dnevnoga reda. Da se raspravlja samo o točno naznačenomu dnevnom redu ili da se on proširi, te da se raspravlja o Statutu u cjelini, dakle ne samo o članstvu i članarini nego i drugim dijelovima, o radu i ciljevima Saveza za budućnost. Delegati su podijeljeni na dvije strane. Općenito od proširenja dnevnoga reda na izmjenu i dopunu Statuta, do konkretnog prijedloga da se promijeni odredba o načelima izbora delegata za kongres koje je povezano s pitanjem članstva i članarine.

Prijedlozi i mišljenja jedne strane Kongresa da se dnevni red ne bi trebao suziti samo na pitanje članstva i članarine, nego i na neke druge, glavne točke Statuta koje se tiču ciljeva, rada i budućnosti Saveza Hrvata u Mađarskoj, potakli su raspravu koja je izoštrena sve do mišljenja da dio delegata, i neke regije jesu za promjene, a druge nisu.

Bilo je mišljenja da je rješavanje pitanja članstva obećano već na kongresu održanom u Koljnofu 2006. godine. Prošlo je dvije godine, a sada se opet traži dvije godine. I u Koljnofu je već počelo nešto, bilo je i drugih mišljenja oko budućnosti i rada Saveza. Što je jamstvo da će se sada bilo što promijeniti ako se ne poduzmu promjene. Ako se ne otvori rasprava o tome, onda će Kongres završiti neobavljena posla. Prema drugome mišljenju,

ili mišljenju druge strane, trebaju promjene, ali tek pošto se utvrdi članstvo, što se može samo nakon obnavljanja članstva, novom pristupnicom i uz plaćanje članarine.

Budući da je za uzimanje novih točaka na dnevni red bila potrebna dvotrećinska većina, nijedan prijedlog nije prihvaćen. Tek prihvaćanjem odredbe da se Statut Saveza Hrvata u Mađarskoj prihvaća dvotrećinskom većinom, koje odmah stupa na snagu, iznuđeno je da se rasprava i dnevni red ipak proširi. Sve je vraćeno na početak, a onda je rasprava brzo privedena kraju.

Konsenzusom su prihvaćene odredbe koje se tiču izbora delegata za redoviti kongres, čime su zadovoljene obje strane. Za redoviti kongres 2010. svaka udruga imat će pravo delegirati po jednog delegata, a po svakih 25 članova jednog. Savezovi članovi, pod čime se podrazumijevaju prirodne osobe, po svakih 25 imat će pravo na jednog delegata. Članarina za prirodne osobe mjesečno je 200, odnosno godišnje 2400 Ft, a za udruge 5000 Ft. Prihvaćen je i nacrt analize sadašnjega stanja, reformiranje Saveza i suradnje SHM-a s HDS-om, koje je kao smjernice za budućnost izložio Stjepan Blažetin, a Kongres ih jednoglasno prihvatio.

Postignuti dogovor daje nadu za promjene u Savezovu radu, za budućnost naše krovne udruge koja svoje djelovanje mora urediti prema izazovima vremena. To više što redoviti kongres predviđen za 2010. godinu Savez mora staviti na nove, čvrste temelje, koji mora biti spreman jer se iste godine održavaju i izbori za mjesne, županijske i državne manjinske samouprave.

Bea Letenyei

Prihvaćen nacrt analize sadašnjega stanja, reformiranje Saveza i suradnje SHM-a s HDS-om, koje je kao smjernice za budućnost izložio Stjepan Blažetin, a Kongres ih jednoglasno prihvatio.

Izvanredni kongres Saveza Hrvata u Mađarskoj

Budimpešta, 11. listopada 2008.

I. Analiza sadašnje situacije

- Već desetak godina SHM samo vegetira. Izgradnjom samoupravnog sustava SHM je izgubio svoj značaj, koji treba vratiti.
- Od koljnofskog kongresa prošle su gotovo dvije godine, ali se ne vide nikakve promjene premda je svakomu jasno da će ova organizacija propasti ako se ne reformira, ako ne može hrvatsku zajednicu zainteresirati.
- SHM postaje važan, dobije na težini, vidjeli smo to i prije dvije godine, neposredno prije i za vrijeme manjinskih izbora. Moralna bi dužnost bila svih, koji su u bojama SHM-a dospjeli u Skupštinu HDS-a, a koliko znam, osim jednoga zastupnika svi su tako ušli u skupštinu, da ovu civilnu udrugu ožive.

II. Reformiranje SHM-a

- Ljudi koji će se učlaniti u SHM, moraju naći svoj interes u toj udruzi. Nitko se neće učlaniti u udrugu ako od toga neće imati neku korist.
- Potrebno je nanovo osmisliti zadaću SHM-a, definirati područje kojim će se baviti.
- Jedna od mogućih zadaća – koordinacija civilne sfere. (Krajnji cilj, transformacija u savez civilnih udruga.)
- SHM će biti privlačan za hrvatsku zajednicu u Mađarskoj onda ako vrati svoj ugled, a to se može postići jedino financijskim sredstvima. Dakle, SHM mora raspolagati značajnim financijskim sredstvima jer će tako udruge i pojedinci biti zainteresirani za ovu organizaciju. Odakle nabaviti novac? HDS je i ove godine izdvojio deset milijuna forinti za civilne udruge i mjesne manjinske samouprave. Taj bi se novac svake godine mogao predati SHM-u, pod strogo određenim uvjetima koji bi se regulirao ugovorom, a SHM bi putem natječaja iz toga fonda mogao

pomagati civilne udruge. Tako će porasti značaj i ugled SHM-a, ljudi će vidjeti smisao zašto se učlaniti. (Recimo, u raspisu natječaja među uvjete može se unijeti da članovi SHM-a imaju pravo na veću potporu od ostalih.) Na taj bi se način sklopio i izborni savez između SHM-a i HDS-a. (Koliko je članova Skupštine HDS-a ovdje nazočno?) Osim toga, naravno, SHM može i mora nabaviti dodatne novce iz drugih izvora (natječaji).

- SHM bi se trebao koncentrirati na velike državne manifestacije, kojih ne bi trebalo biti više nego četiri-šest, s različitim tematikom, po mogućnosti uvijek u isto vrijeme da bi se na taj način stvorila tradicija.
- Osim novcem SHM bi i na druge načine pomogao udrugama u regijama. Pružanje različitih usluga, naprimjer informacije o raznim natjecajima, pomoć pri njihovu pisanju (to trebaju biti natječaji većih razmjera), koordinacija među udrugama, njihovim programima, povezivanje udruga unutar države i prema van, organizacija državnih festivala ili susreta s najraznovrsnijim sadržajem, web stranica na kojoj će se pojaviti po mogućnosti svi hrvatski programi u državi itd.

SHM i HDS

a) Danas je posve jasno kako se rješavanje stanja oko SHM ne možemo odvojiti od uloge i funkcije HDS-a. HDS ne bi se trebao baviti izravno kulturom, to treba prepustiti civilnoj sferi. HDS treba osigurati uvjete za djelovanje civilnih udruga, a ne preuzeti njihovu ulogu. HDS treba na razini politike djelovati, treba osigurati funkcioniranje postojećih institucija, izboriti što bolje uvjete za hrvatsko školstvo u sklopu mađarskoga školskog sustava, nastaviti s izgradnjom institucionalnoga zaleđa.

Stjepan Blažetin
(Pečuh)

BUDIMPEŠTA – U organizaciji Hrvatske samouprave „Erzsébetvárosa”, 18. listopada na brodu „Vénhajó” u Budimpešti (Vigadó tér. 2) priređuje se hrvatski bal na kojem će svirati Tamburaški sastav „Rečica” iz Karlovca.

BUDIMPEŠTA – Središte za kulturu MOM u XII. okrugu grada Budimpešte odlučilo je pridonijeti promicanju plesne kulture narodnosti i naroda u Mađarskoj. Poradi toga 17. listopada (ovoga tjedna u petak) organizira hrvatsku plesanicu gdje svira orkestar Siget! Naša je nazočnost bitna u svim sastavnicama kulturnih događanja. Glazba i ples, ritam i pjesma uvijek su najzaslužniji u predstavljanju kulturne tradicije, stoga vas na ovu smotru i slavlje hrvatskog folklora očekujemo u što većem broju uz dobro raspoloženje i druženje! Dođite!

BAJA – Hrvatska manjinska samouprava grada Baje u subotu, 25. listopada 2008. godine, ugostit će Kulturno-umjetničko društvo „Šokačka grana” iz Osijeka. Kako nam uz ostalo reče predsjednik hrvatske samouprave Šandor Pančić, u velikoj dvorani Gradskog kazališta gosti će se predstaviti cjelovečernjim programom koji će se održati s početkom u 18 sati. Nakon predstavljanja rada i izdanja „Šokačka čitanka” i „Zbornici urbani Šokci”, u programu će nastupiti muška pjevačka skupina „Šokci”, ženska pjevačka skupina „Šokice”, tamburaški sastav „Šokačka duša”, dramska skupina „Druge”, samičar Franjo Verić i gajdaš Ivan Lović. Ulaz je slobodan.

BAJA – U organizaciji Muzeja „István Türr” u Baji, u petak, 17. listopada, u 16 sati održat će se svečano otvorenje izložbe pod naslovom *Tradicija tambure u Baji i okolici*, koja će se upriličiti na prvom katu zgrade u Ulici Ferencza Deáka br. 1. Priredivač je etnograf i muzeolog Kelemen Kothenc, a izložbu će otvoriti povjesničar, etnograf i ravnatelj muzeja Aurél Szakál. Sudjeluje tamburaški sastav iz Monoštorlije (Bátmonostor).

BUDIMPEŠTA – Trenutačna slika nacionalnih manjina u zrcalu proširenja Europske Unije prema istočnim državama naslov je konferencije koja se održava 17. listopada u Budimpešti u Središtu za istraživanje društvenih promjena (Budapest, I. Országház u. 30). Uza stručnjake iz Mađarske konferenciji će sudjelovati izlagači iz Slovenije, Rumunjske i Vojvodine. Konferencija počinje u 9 sati, a završni dio niza priredaba ima naslov „Etnopolitički modeli u Europi”.

Svečano predata obnovljena škola u Starinu

Na II. Hrvatskom danu u Starinu, 4. listopada, uz nazočnost Istvána Gyeneseia, ministra samouprava, predata je zgrada osnovne škole, koja je obnovljena sredstvima iz natječaja dotičnog ministarstva. Osim ministra bio je tu i László Kocsi, parlamentarni zastupnik izbornog okruga, Katja Bakija, konzulica Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu, Đuso Dudaš, zamjenik predsjednika Hrvatske državne samouprave, Vesna Bedeković, pročelnica za prosvjetu, kulturu i šport Virovitičko-podravške županije, čelništvo bratske Općine Sopje na čelu s predsjednikom Zvonimirom Kovačecom i još mnogi drugi uzvanici.

– Svaku sredinu u kojoj žive ljudi treba učiniti takvom da bude dostojna ljudskog življenja – naglasio je ministar Gyenesei obećavši da će i ubuduće djelovati u korist malih naselja, posebice onih u kojima se povijesno isprepleću kulture više naroda. U govoru koji je održao prilikom predaje škole i na otvaranju kulturnog programa István Gyenesei je rekao da ga se jako dojmio način na koji u Starinu Hrvati, Mađari i Cigani skupa njeguju kulturnu baštinu, ne samo svoju nego i tuđu.

– Kada sam dobio u ruke natječaj starinske škole, nisam se ni trenutka dvoumio treba li ga podržati, štoviše, bilo mi je vrlo drago što sam mogao pomoći takvoj sredini. Budite ponosni na lijepu školu koja stoji pokraj krasne crkve, i budite uvjereni da će ustanova, za koju i u koju se ulaže toliko truda, rada i ustrajnosti, sasvim sigurno opstati – zaključio je ministar za samouprave.

I parlamentarni zastupnik László Kocsi u svom je obraćanju obećao da će i ubuduće podupirati razvitak sela, i dodao je da tu dobru volju simbolizira i činjenica da je u Starinu pribivao osobno jedan ministar Mađarske vlade i jedan zastupnik u Mađarskom parlamentu.

Ravnateljica Mária Csizmadia reče da je sve manje škola u kojima se u svome prirodnom okruženju uči jezik manjina, te da dodjela novčanih sredstava starinskoj školi pokazuje kako se počinje priznavati kako male škole predstavljaju kvalitetu u školstvu.

Visoki su gosti nakon prigodnoga progra-

ma obišli obnovljenu školu. Od 14 milijuna forinti dobivenih na natječaju Ministarstva za samouprave, na cijeloj školskoj zgradi promijenjeni su prozori i vrata, učionice i hodnik dobili su novi pod, zidovi su popravljani i oličeni, te je postavljena nova ograda oko škole. Istom je prigodom i predana dvorišna zgrada u kojoj je sredstvima iz drugog natječaja izgrađena nova blagovaonica. U drugom dijelu iste zgrade nalazi se novi kabinet za informatiku, koji je završen prije dvije godine. Istodobno uređeno je i školsko dvorište.

Što se tiče obujma obavljenih obnova, Starinci su imali prilično razloga za svetkovanje, međutim vrijeme baš nije bilo naklonjeno te subote: bilo je prohladno i cijelo prijepodne padala je kiša. Neki dijelovi programa zbog toga su otkazani. Prijatelji iz Sopja iznenadili su Starince puhačkim orkestrom, koji je rano ujutro kamionom obilazio selo budeći žitelje dobrom hrvatskom glazbom. Nasreću, i ribiči su naviknuti na svakakve prilike, pa je unatoč kiši, prije podne održano i natjecanje u pecanju. Najveći uhvaćeni šaran težio je više od 4 kg.

Poslijepodnevni programi počeli su dvojezičnom svetom misom koju su služili župnici Ivan Pendžić iz Sopja, Norbert Nagy iz Martinaca i Sándor Horváth iz Šeljina. Slijedio je program vezan uz predaju škole, u kojem su starinski učenici svirali, plesali, kazivali stihove i priče. U poslijepodnevnome kulturnom programu nastupila je solo pjevačica Orsolya Bite iz Starina, KUD iz Grubišnog Polja, Stipan Đurić, glumac iz Pečuha, te

po drugi put od nedavnog formiranja ženska folklorna skupina iz Starina.

Treba dodati da se tijekom dana odvijao još jedan događaj, podalje od očiju javnosti, ali važan kao i sva ostala zbivanja: za postavljenim stolovima razgovaralo se o problemima malih naselja i mogućnostima rješenja tih poteškoća. Nisu samo Starinci iskoristili nazočnost gosta visokog ranga i utjecaja, nego su i čelnici Sopja priopćili ministru svoje zamisli o zajedničkom razvitku dravskog područja.

t. k.

Forum odgojiteljica u Keresturu

U okviru Hrvatskih književnih dana u Pomurju, 27. rujna u keresturskome dječjem vrtiću održan je forum odgojiteljica pomurskih vrtića na kojem se raspravljalo o problemima odgoja predškolske dobi, o podučavanju hrvatskoga jezika. Forumu su nazočile odgojiteljice iz Serdahela i Kerestura.

Rasprava o položaju dječjih vrtića

Ukupno je bilo nazočno šest odgojiteljica iz dva naselja, iz Sumartona, Mlinaraca i Fičehaza, nažalost, nitko nije došao, no ispostavilo se da možda ni pozivnica nije stigla do njih, naime zbog preustrojavanja ustanova pozivnice su poslone samo okružnoj ustanovi. U Pomurju ukupno radi pet hrvatskih dječjih vrtića: fičehaski i keresturski u okviru jedne ustanove, te mlinarački, serdahelski i sumartonski, također u okviru jedne ustanove.

Ladislav Penzeš, predsjednik Hrvatske manjinske samouprave Zalske županije, u ime organizatora pozdravio je nazočne i otvorio forum s mislima koliko su važni dječji vrtići pri utemeljenju odgoja djece na bilo kojem polju, te u učenju jezika. Nažalost, zbog pada nataliteta na nekim mjestima dječji vrtići su zatvoreni, a na drugima zbog racionalizacije troškova skupine su spojene, pa zbog velikog broja djece vrlo malo vremena se može posvetiti učenju, kreativnim zanimanjima i učenju hrvatskoga jezika.

Ruža Novak Tolnai, voditeljica keresturskoga dječjeg vrtića, govorila je o postupnom smanjenju broja djece, spajanju skupina, problemima društva, zauzetosti i nezaposlenosti roditelja, nedostatku ćudorednog (moralnog) odgoja u obitelji, mogućnosti uvođenja jaslica u dječje vrtiće kao posebne skupine.

Raspravljalo se i o mogućnostima poboljšanja uvjeta u narodnosnim ustanovama glede učenja jezika i o nužnosti održavanja seminara o hrvatskom odgoju.

Izradba figura

Govorilo se i o međusobnom odstranivanju manjinskih ustanova. Odgojiteljicama nedostaju tzv. dani odgoja, koji su se nekoć organizirali, na kojima se mnogo toga moglo naučiti.

Manjinski se pedagozi osjećaju osamljeni sa svojim problemima, potreban bi bio status manjinskog referenta za odgoj i obrazovanje na tom području, i u svezi s tim zatražena je pomoć od županijske manjinske samouprave.

Vrtići s manjinskim odgojem malo surađuju, poželjni bi bili međusobni posjeti, mogao bi se organizirati narodnosni dan i za dječje vrtiće.

U tome predsjednik županijske samouprave obećao je pomoć.

Nakon rasprave odgojiteljice domaće ustanove predstavile su radionicu ručnih radova. Prikazale su izradbu figura od štupaljaka, drvenih žlica, papira i drugih tvari.

Beta

GRADIŠĆE, AUSTRIJA – Znanstveni institut Gradišćanskih Hrvatov Vas srdačno poziva na spomen-proslavu prilikom 25. obljetnice prvoga izdanja gradišćanskohrvatskoga rječnika. Referati k leksiki gradišćanskohrvatskoga jezika – pod tim naslovom počinje program 18. oktobra, subotu, od 16 uri u Trajštofu, u farskom škadnju (Trg dr. Štefana Lászla 1). Nastupit će: Stefanie Hombauer na oboi i Angela Horvath na klaviru. Potom Vas pozivamo na mali bife.

PETROVO SELO, SLAVONIJA – Iako smo već pisali o tom kako je Hrvatska manjinska samouprava Petrovoga Sela ljetos zopet organizirala zanimljivo putovanje, najavljeniki još nisu otputovali krajem septembra u Slavoniju pokidob je iz nepredvidjenih razlogov termin odrinut. Tako da petrovski putnici po najnovijem planu čez tri dane (od 16. do 18. oktobra) će proputovati i posjetiti Viroviticu, Prirodni park Papuk, Djakovo, Vinkovce, Vukovar, Osijek, a prema domu će zastati i na vinokušanje u Villányu.

TORDINCI – Dana 28. rujna svečano je proslavljena 700. obljetnica spomena župe i 50. obljetnica čašćenja Gospe Fatimske u toj župi. Svečano euharistijsko slavlje u župnoj crkvi Presvetoga Trojstva u Tordincima, nedaleko od Vinkovaca, predvodio je vrhbosanski nadbiskup i metropolit, kardinal Vinko Puljić. Tordinački župnik, velečasni Marko Bubalo poželio je kardinalu Vinku Puljiću dobrodošlicu ističući kako su Tordinci svoje katoličko i hrvatsko ime sačuvali i zahvaljujući mnogim katoličkim svećenicima koji su u tome mjestu uspjeli preživjeti i spasiti ime župe. Proslavi su sudjelovali i pozvani uglednici iz redova Hrvata u Mađarskoj.

BUDIMPEŠTA – Zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić, kao potpredsjednik Vijeća europskih biskupskih konferencija (CCEE), predsjedavao je zajedno s predsjednikom kardinalom Péterom Erdőom i potpredsjednikom kardinalom Jean-Pierreom Ricardom, plenarnim zasjedanjem CCEE-a u Budimpešti od utorka, 30. rujna, do petka, 3. listopada. Glavna tema o kojoj se raspravljalo na ovogodišnjemu plenarnom zasjedanju CCEE-a jesu „Crkva i mediji”. Predsjednici biskupskih konferencija predstavili su stanje u vlastitoj zemlji, nakon čega je mons. Jean-Michel Di Falco Leandri, predsjednik Komisije europskih episkopata za medije (CEEM), predstavio istraživanje provedeno pri europskim biskupskim konferencijama. Uslijedila je rasprava o perspektivama odgovora Crkve. Članovi CCEE-a tijekom zasjedanja, između ostalog, govorili su i o suradnji europskih i afričkih biskupa. U tu je temu nazočne uveo kardinal Bozanić kao supredsjednik zajedničkog odbora Vijeća biskupskih konferencija Afrike i Madagaskara (SECAM) i CCEE-a.

Posjet KUD-a „Ivan Goran Kovačić” iz Velike

U organizaciji samouprave XVIII. okruga, od 13. do 21. rujna, već deseti put zaredom, ustrojeni su Dani gradske četvrti Havana. U okviru njih, 20. rujna priređen je festival manjina zastupljenih u tom okrugu. Dane je svečano otvorio dr. Gábor Szilfka, zatim je, referentica za manjine Nagy Gyuláné pozdravila gledatelje i sudionike, te prikazala sve plesne skupine.

Ove godina Hrvatska manjinska samouprava XVIII. okruga pozvala je Kulturno-umjetničko društvo „Ivan Goran Kovačić” iz Velike, koja je započela prijateljsku suradnju s budimpeštanskom Hrvatskom izvornom plesnom skupinom. Nastup je bio prekrasan i poželji su velik uspjeh.

KUD „Ivan Goran Kovačić” osnovan je 1987. godine, lani su slavili 20. obljetnicu djelovanja. Tijekom tih godina imali su mnogo nastupa, i zahvaljujući njima mnogi su zavoljeli folklor, svoju baštinu. O tome govori i broj članova, svirači, plesači i pjevači, koji i dan-danas čine čvrstu cjelinu u ovome društvu. Kroz mnoštvo nastupa cijeli KUD uspio je dosta toga obići, proputovati i vidjeti, ujedno i upoznati se s novim kulturama. Zapažene nastupe imali su u Italiji, Slovačkoj, Austriji, Njemačkoj, Francuskoj, Portugalu, Rumunjskoj, te kod nas u Mađarskoj, u Vojvodini i po cijeloj Hrvatskoj.

Sada društvo broji 35 plesača, 12 članova izvorne pjevačke skupine, pet tamburaša i 23 mala folklorša – dakle ukupno imaju 72 člana.

Najvažniji im je cilj očuvanje svoje baštine, običaja i vlastite nošnje. Kroza svoj

rad ponajprije njeguju folklor svoga kraja, tj. Slavonije, a unutar toga поближе folklor Požeške kotline. Naravno, donekle njeguju i folklor ostalih dijelova Hrvatske, tako svoj repertoar nadoknađuju međimurskim, bunjevačkim i dalmatinskim plesovima. Za sljedeću smotru folkloru „Čuvajmo običaje zavičaja” žele naučiti i splitske plesove. Sami izrađuju svoje nošnje.

U Budimpešti su predstavili Slavoniju, otplesali nekoliko kola svog zavičaja, te Ražanačko kolo iz okolice Zadra, u kojemu plešu same djevojke. Povijest kaže da se to kolo plesalo noću kod izvora, pri punom Mjesecu, kod mjesta Ražanca. Petero najmlađih izveli su dječji igrokaz upoznavši publiku s načinom nekadašnjih dječjih igara. Tim članovima društva ovo putovanje i nastup bili su nagrada za rad u dječjoj folklornoj skupini. Nagrađeni su oni koji su bili najustrajniji i najvještiji na probama.

Zanimljivo je da više naraštaja pleše skupa. Najmlađi član skupine ima 12, a najstariji preko 70 godina. Nažalost, nisu mogli doći svi jer sada je vrijeme berbe grožđa i poljoprivrednih radova, pa je sad teško okupiti osobito starije koji moraju raditi.

Stanko Raguž, predsjednik KUD-a „Ivan Goran Kovačić”, zahvalio je Hrvatskoj manjinskoj samoupravi XVIII. okruga na pozivu i srdačnom gostoprimstvu, te izjavio da na sljedeću smotru folkloru Hrvatsku izvornu plesnu skupinu već i ne trebaju pozvati jer je posve naravno da će ona sudjelovati na svakoj smotri koja će se ubuduće organizirati.

Bea Letenyei

ALJMAŠ – U organizaciji mjesne Hrvatske manjinske samouprave, skupina od tridesetak bunjevačkih Hrvata iz Aljmaša u nedjelju, 12. listopada, hodočastila je u Hrvatsku, u aljmaško Svetište Gospe od Utočišta – obavijestila nas je predsjednica Valerija Petrekanić Koszó. Kako nam još reče, u suorganizaciji Hrvatske manjinske samouprave, neprofitne udruge bunjevačkih Hrvata i rimokatoličke župe, u subotu, 8. studenoga, priredit će već tradicionalni Spomen-dan Ivana Antunovića. Program počinje u 15.30 polaganjem vijenaca kod spomen-ploče postavljene na župnom uredu, a u 16 sati slijedi misno slavlje na hrvatskom jeziku. U 18 sati održat će se prigodni kulturni program u mjesnom domu kulture, a s hrvatskim dječjim igrama i plesovima nastupaju polaznici vrtića i učenici mjesne osnovne škole. U 19 sati druženje se završava hrvatskim balom.

BAĆINO – U suorganizaciji Osnovne škole i Hrvatske manjinske samouprave, u petak, 17. listopada, u Baćinu se priređuje već tradicionalni Županijski susret hrvatskih učenika na koji su pozvani učenici i nastavnici iz Aljmaša, Baje (s Gornjaka i Dolnjaka), Gare, Čavolja, Kačmara, Kalache i Santova. Susret učenika, koji pohađaju dvojezičnu i predmetnu nastavu hrvatskoga jezika, počinje prijepodne u 9.30 raznim jezično-zabavnim sadržajima i natjecanjima, a druženje, nakon objeda i objave rezultata, završava plesačnicom na kojoj će svirati bajski „Čabar”.

Trenutak za pjesmu

Sibila Petlevski

**Kristali
(ulomci)**

I.

Da si gnojno runo
na preslicu mota
da mu se crne boginje
u komovu slamu
zvjezdice
roje
pa ga u iverje raznesu
do jestive srži palme
da si formu leda
u kaplje rascvjeta
prizmu
u rozetu rastavi.

Budimpešta

Međunarodna konferencija o položaju jezika manjina u Mađarskoj i jugoistočnih susjeda

U organizaciji Srpske samouprave grada Budimpešte, Instituta za istraživanje etničkih i nacionalnih manjina, Mađarske akademije znanosti i Centra za istraživanje etniciteta u Beogradu, u budimskoj središnjici mađarskog instituta, 18–19. rujna o. g. održana je treća konferencija kojoj je tematika ovoga puta usredotočena na položaj jezika manjina u Mađarskoj i kod njezinih jugoistočnih susjeda.

Pokrovitelji konferencije bili su ministar Ureda predsjednika Vlade Republike Mađarske Péter Kiss i ministar za dijasporu Republike Srbije Srđan Srećković.

Goste i predavače međunarodnoga skupa – među inima veleposlanika Republike Srbije u Budimpešti Dejana Šahovića, državnog sekretara Ministarstva za dijasporu Republike Srbije Predraga Tojića, zamjenika glavnog ravnatelja Ureda za nacionalne i etničke manjine Ureda predsjednika Vlade Antala Paulika, ravnatelja Instituta MAN-a Lászla Szarku – pozdravio je predsjednik Srpske samouprave grada Budimpešte Borislav Rus.

Konferencija, je uz predsjedavanje konsultanta zaštitnika građana Republike Srbije pri Centru za istraživanje etniciteta dr. Gorana Bašića, otpočela s radom uz podnaslov Položaj manjinskih jezika u Europi, odnosno predavanjem suradnika CEU-a u Budimpešti dr. Tibora Váradya na temu Manjina – većina: jezik i jezične politike, dok je predsjednik Instituta MAN-a Balázs Vizi iznio svoje stavove o manjinskim jezicima i njihovoj zaštiti u Europi. Član Ekspertne komisije za nadzor provedbe Europske povelje o manjinskim jezicima Sveučilišta ELTE u Budimpešti dr. Gábor Kardos priopćio je iskustva narečenoga nadzora, a potom je slijedila kraća rasprava.

Konferencija je nastavljena uz predsjedavanje Borislava Rusa, s podnaslovom Položaj jezika manjina u Mađarskoj, i to predavanjem predsjednika Srpskog foruma SSB-a Pere Lastića: Mogućnosti službene upotrebe manjinskih jezika u Mađarskoj, a za njim je slijedio suradnik Odbora za geografske nazive Ervin Földi iznoseći svoja iskustva o mogućnosti uporabe manjinskih geografskih naziva u Mađarskoj, a ombudsman dr. Lajos Tamás Aáry govorio je o informacijama na jezicima manjina na sajtovima Vladinih organa i ustanova koje pružaju javne servise.

Zastupnik Saveza Srba u parlamentu Republike Rumunjske Slavimir Gvozdrenović govorio je o položaju i zaštiti srpskog jezika u Rumunjskoj. Suradnik Kancelarije ombuds-

mana za manjinska prava, dr. László Forika predavao je o položaju jezika manjina u obrazovanju. Ravnatelj naše Croatiae Čaba Horvath raščlanjujući temu Položaj manjinskih jezika u kulturi i medijima, ponajprije je govorio o najvažnijoj svrsishodnosti njegovanja i očuvanja materinskog jezika hrvatske zajednice u Mađarskoj ističući neospornost uporabe ne samo materinskog jezika nego i bogatstva u Hrvata postojećih dijalekata uključujući ovdje i mogućnosti izvorne narodne pa i suvremene hrvatske glazbene kulture. Sudionike je upoznao s Croatiacinom digitalnom djelatnosti pri izdavanju hrvatskih i drugih narodnosnih udžbenika, tiskanjem Hrvatskoga glasnika, godišnjaka Hrvatskog kalendara te niza književnih ostvarenja te uporabom čitalačkih mogućnosti s tzv. „glasnim knjigama” i naravno, radi osmišljavanja i ostvarivanja te propagiranja takvih internetskih programa koji unapređuju znanje jezične kulture, aktivnog djelovanja prvoga manjinskog internetskog medijskog projekta Radija Croatiae. Na koncu reče da će se 2010. u zajedničkoj suradnji s matičnom Republikom Hrvatskom objelodaniti Hrvatsko-mađarski i Mađarsko-hrvatski rječnik te da je u pripremi softver za unapređivanje hrvatskoga rječničkog blaga i pokretanje Croatiacina sveučilišta, jezične škole na internetu.

Sutradan, 19. rujna, slijedila su ova predavanja: Položaj manjinskih jezika – jezik i identitet, asimilacija, jezična politika (János Orosz), Jezik i identitet, uloga materinjeg

jezika i jezika rabljenog u krugu obitelji te struktura nacionalno-etničkog identiteta manjina u Mađarskoj prema rezultatima popisa stanovništva 2001. g. (Ágnes Tóth i János Vékas), Jezik i identitet, asimilacija i jezična politika kod Slovaka u Mađarskoj (Uhrin Hornok), Dijalekt i standardni jezik te jezična asimilacija i disimilacija kod Nijemaca u Mađarskoj (dr. Zsuzsa Gerner), Jeziku i identitet kod Srba u Mađarskoj (dr. Mladen Prelić), Socio-lingvistički aspekti srpskog jezika u Mađarskoj te jezično istraživanje i mogućnosti jezičnog planiranja (Marija Ilić), Jezična politika Srba i srpske zajednice izvan zemlje matice (dr. Jovanka Radić i dr. Sofija Miloradović).

Nakon razmatranja navedenih tema, uz podnaslov Položaj manjinskih jezika kod jugoistočnih susjeda Mađarske, suradnica Centra za etničke odnose Fakulteta političkih znanosti u Zagrebu Marta Zorko, govorila je o položaju manjina i manjinskih jezika u Hrvatskoj, a njezina kolegica Maja Banovac o službenoj upotrebi manjinskih jezika u Hrvatskoj. Dr. Goran Bašić svoje izlaganje usredotočio je na položaj i zaštitu manjinskih jezika u Srbiji, a János Orosz na specifičnost prakse zaštite manjinskih jezika u Vojvodini.

Održana su i sljedeća izlaganja: Uloga civilnih organizacija u kontroli provođenja Europske povelje o zaštiti manjinskih jezika (Aleksandra Vujić), Zaštiti manjinskih jezika u Rumunjskoj, s posebnim osvrtom na mađarski jezik (Andrea Bogdan), Položaj i zaštita manjinskih jezika u Sloveniji (dr. Lajos Bence).

Ovaj znanstveni skup poduprlo je Ministarstvo za srpsku dijasporu Republike Srbije te Zaklada za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj.

M. Dekić

Petroviska trgadbena akcija

Biškupski blagoslov, susret KGB-a i ruskoga oficira, pečenje riječke ribe, u Gornjem selu kontrola vize, marširanje starougarskoga plemena, indijansko-kovbojska opsada

Svaka trgadbena sezona donese sve već povorkov na slavlje i diku grojza, mošta i vina, a sve češće i za žganoga u naši seli. Za Koljnofom, Gornjim Četarom, Prisikom, 5. oktobra, nedilju otpodne, u Petrovom Selu jur četvrti put su mogli upasti u smih gledatelji, a poslije povorke pak i sami akteri, no ne od smiha, nek od delirijuma, i to morebit ravno u grabu. Ljetos su riktali cijelu prošeciju mjesni igrokazači, zato smo i čuda glumcev vidili u različiti „maškara“. Na peldu, Imre Kapitar još nigdar nije igrao u teatru gospona, sad se oblikao u tu pratež, dokle je njegov kolegar Andraš Handler (ki je u minuli ljeti dosta trenirao davanje dušobrižničkoga blagoslova) ovput si je zaželjio još i biškupsku palicu s kuševanjem ruke. Svoju fenomenalnu formu je donesao i Zoltan Kurcz ki se je našao u ulogi mladoga rokera, ali nisu ovde važni bili peršonski čini, nek to da ljeto na ljeto sve već ljudi uživa u ovom veselju, i na sve već mjesti su postavljeni obilni stoli. Ljetos su povorku peljali atraktivni člani Društva za očuvanje tradicij Magor (hvala Bogu da i međ njimi je Petroviščanov) u rublju i s orudalji starougarskih plemenov, pak su njih sprohadjali mašini, traktori, kolca, prikolice s dicom iz škole, čuvarnice, ognjogasci, kazalištarci,

jačkari, tancoši, šlosari, brusari, indijanari i kovboji. U Gornjem dilu sela pred Lukačevom hižom je iznova postavljena granica, kade se je s velikimi slovami pisalo: Kontrola vize – Trizno stupati je prepovidano! No, dovidob nigdar se nije zgodalo da su putnikom katani pak financi žgano, pivo pak vino nukali. Ferenc Kurcz je ravno iz Amerike došao da vidi „ov sajam“, a kvizno je jur zdavno gorio od želje da na se obliče svoju staru uniformu i skupa se veseli sa svojimi, od kih ga jur oceani razlučuju. Petrovisku trgadbenu akciju jur ne moremo gor zamisliti prez hrvatskih gostov, starih prijateljjev iz Triblja i Rijeke, ki nam svako ljeto pripravu drugi hrvatski specijalitet. Pečenje ribe, ćevapov, ovo ljeto zopet pečenje ribov je njev doprinos k ovoj manifestaciji, a novinar Večernjega lista Anton Ficko u svojoj KGB majici postao je manja senzacija za fotografiranje u stiskanju ruke ruskoga vojnika. Kuhar Ferenc Hogya je poslije povorke dilio različite fele

gujaša, slobodno je bilo jahanje, putovanje okol sela na kola, a ki nije preveć zdigao kupice toga dana, još je trizan mogao poslušati koncert „Bojtorjána“.

-Tiho-

Novinar Večernjega lista Anton Ficko iz Rijeke zopet se je našao „u pravom društvu“

Šenkovečki ognjogasci na petroviskoj trgadbi

Šenkovečki ognjogasci ovo ljeto su stupili u kontakt s Dobrovoljnim ognjogasnim društvom u Petrovom Selu, i 4. oktobra, subotu, je došlo jur do trećega susreta med njimi. Iako je bilo dogovoreno da će krajem augustuša petroviska ognjogasna mladina ljetovati u Fažani u ognjogasnom taboru skupa s ondašnjom dicom, do realizacije, nažalost, nije došlo. Zato su mislili Petrovišćani da će na stručno-zabavni vikend pozvati hrvatske goste, prilikom trgadbene povorke. Pokidob su šenkovečki ognjogasci još svenek u alarmiranoj službi u južnoj Dalmaciji (i zavolj nedavnoga strahovitoga ognja u Makarskoj), Božo Djenadija, zapovjednik Ognjogasne zajednice općine Brdovec, je predložio svojim kolegama neka si zamu i mlade ljude sa sobom da se spoznaju s Hrvatima u Ugarskoj, i malo vidu kako živu Gradišćanski Hrvati u ovom kraju. Tako je petočlana delegacija, pod peljanjem Dubravka Kraljića, zapovjednika DOD-a u Šenkovcu, a i Želimira Horvata, kontakt-osobe u ovom partnerstvu, na ognjogasnom autu srićno zašla u Petrovo Selo. Putnici su dočekani od načelnika sela Mikloša Kohuta i novoga komandanta petroviskoga društva, i u civilu profesionalnoga ognjogasca Attile Zsarnaia ter ostalih aktivistov ki su jur, mirno moremo reći, stari prijatelji Šenkovčanov. Za objedom pri hiža su gosti s domaćini zajedno otputovali u Sambotel da bi tamo pogledali Ognjogasni dom. Za presenećenje su im izvlikli lojtru od 40 metarav za spašavanje ter iz te visine su mogli pogledati panoramu našega grada. Suprot godinastoga vrimena zato je pohodjen glavni trg i prekrasni, nedavno obnovljeni centar varoša, a pokidob je ovde gostovala i likovna izložba Zaprešićki biennale u Omladinskom i kulturnom centru, i to je „obavezno“ posjećena. Prvi dan boravka je nastavljen s druženjem u petroviskom domu kulture kade je mnoštvo zabavljao

Gosti s domaćini: s dobivenom ugarskom zastavom šenkovečki zapovjednik Dubravko Kraljić i Želimir Horvat

petroviski bend Čungam, prilikom trgadbene fešte. Pri nediljnoj hrvatskoj maši goste iz matične zemlje su pozdravili i petroviski farniki Tamás Várhelyi i Ivan Šneller ter su im zaželjili nepozabljive ure još u ovom prijateljstvu. Posjet Gorici, negdašnjim petroviskim vinogradom u Austriji, i uz to vezane stare turobne povidajke iz prošlosti, jednako su dirnule mlade i zrelije došljake. Otpodne, u trgadbenu kolonu maškarantov su sjeli i šenkovečki ognjogasci, ki su se mogli spustiti u veselje na posebnom traktoru i uživati u cijeloj povorki, koj sličnu imaju oni

doma u fašenjku. Šarena i šalna prošecija je durala blizu tri ure dugo, još večera na gujaš-partiju i minute vik manje poželjnoga i čekanoga zbogomdavanja. Pri rastanku je Dubravko Kraljić predao Janošu Škrapiću (bivšemu komandantu) već desetjezero forintov vridnu civ za ognjogasni aparat, dokle su gostodavatelji s ugarskom zastavom i malimi petroviskimi dari zahvalili njevu velikodušnost, ter namjeru da na svaki način kanu pomoći Petrovišćanom u obnovi skromne stručne opreme.

-Tiho-

Šenkovečke ognjogasice u društvu petroviskoga šofera na trgadbenoj povorki

Petroviski ognjogasci su ovput bili i u drugoj službi

Hrvatski dan u Foku

U organizaciji tamošnje Hrvatske manjinske samouprave, u Foku je 27. rujna organiziran tradicionalni godišnji Hrvatski dan. Dan je počeo svetom misom na hrvatskom jeziku u katoličkoj crkvi koju je služio martinački župnik Norbert Nagy uz orguljašku pratnju martinačke kantorice Nančike Gujaš. Prepuna crkva vjernika bila je blagdan za oči i novoimenovanog župnika, vjernika iz Foka Sándora Horvátha koji stoluje u šeljinskoj župi. Dan je nastavljen kulturnim programom u kojem su nastupili Pjevački zbor „Korijeni” iz Martinaca, Plesna skupina KUD-a „Martince” i plesači fočke osnovne škole. Nakon programa slijedila je večera za sve sudionike i bal sa zabavom uza svirku „Podravke”. Priredbi su nazočili zamjenik predsjednika HDS-a Đuso Dudaš te dopredsjednik Hrvatske samouprave Baranjske županije Mišo Matović. Priredba je ostvarena uz potporu Hrvatske samouprave Šomodske županije.

Premda Fok povijesno nije hrvatsko selo, danas u njemu žive i Hrvati, njih osamdesetak, kaže predsjednica tamošnje Hrvatske samouprave Ljubica Veber, i sama podrijetlom iz Starina. Fočki su Hrvati u ovo naselje došli ženidbenim vezama, useljavanjem, i ostali u njemu čineći marnu i djelatnu zajednicu, što su pokazali i utemeljenjem svoje samouprave, koja djeluje u drugom mandatu. Samouprava se trudi ojačati sve ono što čini hrvatsku samobitnost u Foku, a tome je i prilika organiziranje tradicionalnoga Hrvatskog dana, već šestu godinu zaredom. Lijepo je vidjeti sve njih okupljene na hrvatskoj svetoj misi, a pogotovo u druženju oko kulturnoga programa, zajedničkoga stola i na zabavi do ranih jutarnjih sati. Toliko domaćih kolača davno sam vidjela na stolu. Nije bilo domaćice koja se nije potrudila ispeći i donijeti za zajednicu ono što najbolje zna. Ljubica i Kristina bile su više nego ljubazne domaćice gostima kojih je bilo u lijepom

broju, pogotovo iz Martinaca, Križevaca, ali i iz Šeljina, Vajslova, Pečuha... Sreli smo i plesnoga pedagoga Csabu Dania koji već više godina pod okriljem Hrvatske samouprave radi s djecom iz fočke škole, koji ujedno pohađaju Umjetničku školu KUD-a „Baranja”. Kako nam kaže, dva puta u tjednu ima nastavu u Foku koju pohađa dvadesetak učenika od prvoga do osmog razreda. A što su naučili, uvjerali su se još jednom svi oni koji su ih vidjeli na pozornici 27. rujna.

Pavo Šimara, fočki zvonar

Pavo Šimara, rodnom iz Martinaca, već više od deset godina zvonar je katoličke crkve u Foku. Brine se o crkvi koja izgleda kao mala kutija bombona, ali i o dvorištu, stablima i cvijeću, ogradi... Sve odaje marnoga gospodarja. Kako veli, veoma su bili tužni nakon nenadane smrti šeljinskog župnika koji se brinuo i o njima. Ali, evo, dobili su novoga župnika, Sándora Horvátha, koji je koncelebrirao i svetu misu na Hrvatskom danu. Kako kaže bač' Pavo, svetih misa na hrvatskom jeziku ima jedan-dva puta godišnje, pri ovakvim prilikama. On je još davne 1955. godine došao u Fok iz Martinaca, i ostao u njemu. Ima nas dosta ovdje, kaže nam. Ja sam naslijedio svoga sina, naime on je bio zvonar, ali je poslom otišao u Pečuh, pa sam se posla prihvatio ja. Sada, kada ostarim, on će opet zamijeniti mene. „Begenim govoriti sa svetom i volim posao zvonara. Jedino žalim što nemamo veće zvono da se naša zvonjava čuje što dalje. Držimo se zajedno mi, Hrvati u Foku. Ako netko umre i traži misu i ukop, onda je i to na hrvatskom” – reče bač' Pavo.

Branka Pavić Blažetin

Izlet u Zagreb

Zahvaljuju Hrvatskoj manjinskoj samoupravi „Stipan Blažetin“, učenici serdahelske škole mogli su posjetiti glavni grad Hrvatske, upoznati njegove znamenitosti te pogledati Tehnički muzej u kojem su dobili uvid u istraživanja glasovitoga hrvatskog znanstvenika Nikole Tesle.

Na izlet su se mogli prijaviti učenici od 5. do 8. razreda, koji imaju četvorku ili peticu iz hrvatskoga jezika, naime troškove je snosila manjinska samouprava iz dobivenih novaca preko natječaja.

Prema riječima predsjednika Stjepana Turula, izlet je dobro uspio, kroz jedan dan djeca su dobila ponešto duha hrvatske metropole i neku motivaciju za daljnje učenje hrvatskoga jezika. No, time izlet nije završen jer manjinska samouprava nakon posjeta Zagrebu ustrojiti će natjecanje o usvojenim sadržajima i o viđenome. Natjecanjem kani učvrstiti spoznaje stečene u tome gradu.

Djeca su imala svoje posebne dojmove o izletu, što žele podijeliti i s čitateljima naših novina:

Sabin Jusupović, 5. razred: Mene i mog prijatelja je naš vodič zamolio da uđemo u jedan kavez i tako smo postali «pokusni zečići» Teslinih izuma. Što sam proživio? Možete zamisliti – bilo me je strašno strah.

Čila Jagarić, 8. razred: U planetariju sam imala poseban doživljaj, u zatvorenom prostoru sam promatrala nebo: Kumovu slamu, Vlašiče, Medvjeda i druga zvijezda.

Vivijen Džupin, 8. razred: Sretno! – čitali smo ispred ulaza rudnika i spustili se u njegove duge i tamne hodnike. Nisam ni mogla zamisliti da su djeca moje dobi nekada radila na takvome mjestu.

Kod ulaza na tržnicu Dolac

Aleksandra Hederić, 8. razred: Veliko mi je zadovoljstvo bilo vidjeti Hrvatsko narodno kazalište. Istina da još nisam bila unutra, ali izvana je divno.

Bence Jalšek, 5. razred: U Meštrovićevu «Zdencu života» sam ubacio kunu, u želji da se opet vratim u Zagreb. Čak sam i zaželio nešto. Pitate se, što? To neka bude moja tajna.

Petra Resegi, 5. razred: Pred slikom Majke Božje u Kamenitim vratima molili smo se za pomoć i zapalili svijeću da joj se zahvalimo.

Laura Bogdan: Ja sam prvi put bila u Hrvatskoj. Divila sam se krajoliku, Zagrebu. Sve je bilo za mene prelijepo.

beta

Pred Hrvatskim narodnim kazalištem, kod „Zdenca života”

MALA
STRANICA

Izradila: Dijana Kovačić
iz Fičehaza

Targadba je došla, a dicit od mošta rit rošta!

Ovako su (bar u slikama) Petrovoselci i njihova djeca proslavili tradicionalnu petrovsku „trgadbju“, koja se u selu priređuje već četvrtu godinu zaredom. Veselica okuplja cijelo selo, i staro i mlado te njihove mnogobrojne prijatelje. Stolovi puni jela i pića, razdragani sudionici i vesela lica bili su odlika i ovogodišnjega berbenog veselja u Petrovom Selu.

ŽELJEZNO – Hrvatska matica iseljenikov je pozvala hrvatske nakladnike, knjižare i pojedince neka izlože svoje publikacije na renomiranom internacionalnom sajmu knjig Interliber. Pri „Izložbi nakladničke djelatnosti iz hrvatskoga iseljeničtva” ćedu od 12. do 16. novembra u Zagrebu sudjelivati i gradišćanskohrvatski izdavači knjig, je rekao Petar Tyran od Hrvatskoga štamparskoga društva Knjige HŠtDa, ZIGHa, Hrvatskoga centra i sve druge knjige ćedu po velesajmu doći u Hrvatsku nacionalnu i sveučilišnu knjižnicu. Tako ćedu knjige nastati pristupačne publiku u Hrvatskoj, kade ćedu je katalogizirati i staviti zainteresiranoj. Izlagat ćedu i complete Hrvatskih novin iz zadnjih deset ljet.

(www.volksgruppen.orf.at)

SUBOTICA – Iz PR (produkcijskog) Teama nove knjige Tomislava Žigmanova «Prid svitom – Saga o svitu koji nestaje», priopćavaju da je tijekom prenumeracije za knjigu uspješno završen. Tijekom mjesec i pol dana trajanja kampanje putem interneta i osobnih veza, potporu za njezino izlaženje odlučilo je pružiti više od 230 pojedinaca, udruga, poduzeća i ustanova. Prenumeranti i pokrovitelji izlaska knjige su iz svih krajeva Vojvodine, Srbije, Hrvatske i drugih susjednih zemalja, te nekoliko europskih, pa čak i prekooceanskih država. Kako su nam priopćili, i grafičko i tehničko uređenje, te prijelom knjige uspješno je priveden kraju, te je za očekivati da će ona ovih dana ući u tisak. Prema ranijim najavama, knjiga se trebala pojaviti do kraja jeseni, no čini se da će iz tiska izaći i prije – do sredine listopada. (Radio Subotica)

PEČUH – Posmrtni ostaci pečuškog biskupa Janusa Pannoniusa naći će svoj mir u donjoj crkvi pečuške katedrale uz posmrtnu ostatke biskupa Nándora Dulánszkyja. Ponovni ukop Janusa Pannoniusa bit će u Pečuhu 21. listopada u donjoj crkvi pečuške katedrale. U Pečuškoj biskupiji toga dana očekuje se više stotina gostiju. Posmrtni ostaci biskupa pjesnika pronađeni su 1991. godine prilikom građevinskih radova i otada ih pohranjuje Povijesni muzej Baranjske županije. Bit će zakopani u drevnom izrezbarenom sarkofagu, a postaviti će se i nadgrobni spomenik, rad kipara Sándora Rétfalvia. Po zamislima Ravnateljstva baranjskih muzeja, bit će posađeno i badema u čast biskupa pjesnika, a uz to bit će otvorena i prigodna izložba kao ilustracija vremena u kojem je živio i stvarao Janus Pannonius.

Hrvatski jesenski književni dani u okviru Dana Kerestura

Dani Kerestura uvijek se održavaju posljednjega rujanskog vikenda prilikom kojih je jedan dan posvećen Nikoli Zrinskom, a ostala dva jesenskoj berbi, kulturi, športskim aktivnostima i zabavi. Ove se godine u organizacijske poslove uključila i Hrvatska manjinska samouprava Zalske županije uvrstivši u trodnevnu manifestaciju i sadržaje Hrvatskih jesenskih književnih dana, koji se priređuju blizu nadnevka (datuma) rođenja pjesnika i učitelja Stipana Blažetina, prisjećajući na njegov pjesnički i pedagoški doprinos hrvatskoj zajednici. Trodnevna manifestacija ove je godine održana od 26. do 28. rujna nudeći mnogo sadržajnih programa: izložba Vojne akademije Nikole Zrinskog, natjecanja, biciklistički izlet do Novoga Zrina, nastupanje Zrinske garde, natjecanje u kazivanju stihova Stipana Blažetina, forum za hrvatske odgojiteljice, folklorni program s nastupom društva iz Unde i Čeprega.

Polaganje vijenca kod poprsja

Ime Nikole Zrinskog, pjesnika, vojskovođe i hrvatskoga bana, zna svaki školarac u Keresturu, naime na danu Nikole Zrinskog pred velikanovim poprsjem svaki prvoškolac se priseže obećavajući da će učiti, ponašati se i živjeti dostojno njegovu imenu. Nije to bilo drukčije ni ove godine, ali ovaj put u još svečanijim okvirima uz nazočnost Zrinske garde i predstavnika Sveučilišta narodne obrane „Miklós Zrínyi” u Budimpešti.

Prigodni program započet je dolaskom Zrinske garde do poprsja kamo su položeni vijenci mjesne samouprave, Hrvatske manjinske samouprave, vjerske župe, dječjeg vrtića, škole, roditeljske zajednice, prijateljske škole iz Kotoribe. Na dvojezičnom programu prisjećali su se na velikanov život, pročitane su pjesme pisane o njemu.

Počast dati velikanu učenici trebaju i svojim znanjem, svake je godine objavljen natječaj za hrvatske škole u Pomurju da izrade neki projektni rad. Ove je godine valjalo izraditi maketu utvrde Novoga Zrina. Nije to bio lak zadatak, djeca su morala za-

viriti u povijesne knjige i iz raznih tvari ju izraditi. Bilo je vrlo kreativnih radova: neki su rabili glinu, neki papirne kutije, odnosno tekstil i drvo, neki kukuruzovinu, kockice šećera i druge materijale. Nagrade za radove dodijelio je Jože Takač, dopredsjednik županijske hrvatske samouprave.

U natjecanju likovnih ostvarenja «Moj Kerestur» nagrade je uručio načelnik sela Lajoš Pavlic. Radi se o natjecanju između naselja koji u imenu imaju imenicu «Kerestur». Od 300 natjecatelja iz Kerestura vrijednu nagradu dobili su: Anita Sütő, Petar Doboš i Petra Molnar.

Uobičajeno je na taj dan pozvati i bivše učenik keresturske škole. Dr. Atila Kos, veterinar u Hévízu i Keszthelyu, bio je jedan od učenika koji je svoje školovanje nastavio na hrvatskoj liniji. Hrvatsko-srpsku gimnaziju pohađao je u Budimpešti, te nastavio u Zagrebu na Veterinarskom fakultetu gdje je 1991. g. diplomirao. Kako reče, krenuo je iz dvojezične sredine i to ga je pratilo kroza školovanje. Rado se sjeća svojih učiteljica koje su

Stipendisti prof. dr. Karla Gadanjija 2008/2009. školske godine

ga usmjerile prema učenju hrvatskoga jezika, no osim što je usavršio svoj materinski jezik, uspio je ostati i kod svoje struke. Postdiplomski studij specijalizacije završio je već u Budimpešti. Glavni gradovi Mađarske i Hrvatske uvijek su mu podjednako dragi. Keresturskim učenicima je savjetovao da ne zaborave hrvatski jezik, čije temelje steknu u osnovnoj školi, jer to su njihovi korijeni. Na žalost, kako reče, veterinar u svojoj sredini nema mogućnosti govoriti hrvatski, ali uvijek prati hrvatska glasila, a kada se vrati u rodno selo, razgovara s ljudima koji znaju hrvatski. On je svoje snove ostvario, a ako ih imaju učenici koji pohađaju kerestursku školu, moći će ih i oni ostvariti, ali to je moguće samo trudom, učenjem i marljivošću.

Marljivi učenici ne manjkaju ni u keresturskoj školi, njih svake godine nagrađuje nekadašnji Keresturac, prof. dr. Karlo Gadanji, rektor Visoke škole u Sambotelu, stipendijom «Dr. Karlo Gadanji». Profesor je od 2005/2006. školske godine osnovao Fondaciju za stipendiranje četiriju najboljih učenika te za istaknutu učiteljicu. Stipendisti 2008/2009. školske godine jesu Petar Sabo (5. razred), Aleksandra Bence (6. razred), Sara Novak (7. razred), Laura Tišlerić (8. razred), učiteljica istaknuta u svom radu je Marija Kóvágó.

Učenici keresturske škole zahvalili su profesoru i prisjetili se đaka keresturske škole, koji je prije 50 godina napustio zidove te ustanove.

Prigodom Dana otvorena je izložba pod naslovom «Linija obrane Zrinskih», koju je priredilo Sveučilište nacionalne obrane iz Budimpešte. Izložba se sastoji od panoa na kojima su karte o utvrdi Novi Zrin, podaci o

obitelji Zrinski i o njihovim djelima, a u vitrinama su izloženi ostaci koji su nađeni prilikom iskopavanja kod mjesta utvrde.

Ferenc Papp, dočasnik na Sveučilištu, izvijestio je o početku iskopavanja kod Novoga Zrina, o dobroj suradnji preko granice u Legradu, gdje je također postavljena izložba na hrvatskome jeziku. Dok se prije toga nagadalo gdje je bila utvrda, danas se već točno može odrediti njezino mjesto. Upozorio je na važnost njegovanja običaja i poznavanje svoje prošlosti.

Nakon svečanog otvorenja izložbe slijedila su natjecanja u krasopisu te hrvatskom i engleskom jeziku. U lijepom pisanju najviše bodova osvojili su učenici: Nikoleta Šimon, Fani Rulek, Vivijen Ribarić, Kiti Ševelik,

Anja Vidović. U učenju riječi: Amina Badnjević i Reka Horvat.

Poslije podne je organiziran biciklistički izlet do Novoga Zrina sa zadacima iz života Nikole Zrinskog te natjecanje u kazivanju stihova Stipana Blažetina.

Trodnevna priredba nastavljala se športskim i kulturnim programima: natjecanjem ribiča na mjesnoj šljunčari, nogometnom utakmicom očeva i sinova, forumom za odgojiteljice, te šarolikim kulturnim programom na kojem su nastupala djeca mjesnog vrtića i osnovne škole, kulturne skupine okolnih naselja. Sjaj kulturnom programu dao je nastup KUD-a «Veseli Gradišćanci» iz Unde i pjevački zbor iz Čeprega, čiji je nastup ostvaren u okviru programa turneje po regijama Hrvatske državne samouprave. Programu su nazočili i predstavnici HDS-a: predsjednik Mišo Hepp, voditelj ureda Jozo Solga i Marija Vargović, predsjednica Odbora za kulturu.

Gradišćanska kulturna udruga iz Unde predstavila se u punom sjaju s tamburašima, pjevačkim zborom, folklorom i podmlatkom. Gledatelji su mogli pratiti plesove, pjesme, glazbu Hrvata iz Mađarske i Hrvatske.

Ladislav Penzeš, predsjednik Hrvatske manjinske samouprave Zalske županije, zahvalio je predsjedniku undanskoga KUD-a Štefanu Kolosaru na vrlo kvalitetnom programu, u nadi da će se suradnja nastaviti. Domaći ženski pjevački zbor za drage goste pripremio se s tradicionalnim pomurskim jelima: prepečenim grahom, zlevankom, žličnankom, gibanicama, kosanom masti, zdignjenim kolačima, krumpirovom pogačom i drugim.

Subota je završena uličnom zabavom, a u nedjelju opet se oglasila pjesma iz grla mladih na Festivalu «Najglas».

Beta

Izložba o Novom Zrinu

Posjetili Plitvice i zasjedali u Vlačićima

Članovi Zemaljskoga društva mađarsko-hrvatskog prijateljstva 20-21. rujna boravili su na izletu u Hrvatskoj te održali sjednicu u paškim Vlačićima, u Kulturno-prosvjetnom centru i odmaralištu Hrvata u Mađarskoj.

Prema izvješću predsjednika društva Marka Kovača, 48 članova krenulo je iz Kapošvara prema Plitvičkim jezerima, gdje su posjetili prekrasni Nacionalni park, zatim je pravac usmjeren prema Pagu. Jak vjetar otežao je prelazak preko Paškog mosta, stoga su do cilja stigli kasno, no sjednica društva ipak je održana isti dan.

Tomislav Fodor, član čelništva, govorio je o proširivanju veza između Mađarske i Hrvatske, te o daljnim mogućnostima suradnje dviju država. Sažeo je razloge zbog kojih se učlanio u društvo, koliko je važno povezivanje naroda i njihovih kultura, o svom sakupljačkom radu, o sličnim nazivima u mađarskom i hrvatskom jeziku, među kojima je pronašao i riječ *brat*, odnosno *barát*: „Ima jedna zajednička riječ koja je od svega važnija, ona mađarski glasi BARÁT. Nju smo preuzeli od vas, prije tisuću godina, i u početku su tom riječju zvali redovnike koji su širili vjeru. *Barát*, tj. brat. Kasnije se međutim značenje riječi *brat* promijenilo i njezino se značenje poistovjetilo s riječju *prijatelj*. Prema našem shvaćanju, dakle *barát* nije drugo nego izabrani najbliži muški rođak, osoba koju sam primio za brata. Naša udruga, Zemaljsko društvo mađarsko-hrvatskog prijateljstva, u svom imenu nosi plemenitu misao bratovštine. Ponosan sam što sam mogao biti njezin osnivač i član premda nisam njezin nacionalni pripadnik.”

O važnosti organizacije govorio je i njezin počasni član dr. Stanko Nick.

O aktualnim događanjima govorio je

Pred zgradom „Zavičaja”
(Snimka: Marko Kovač)

predsjednik društva Marko Kovač. Predsjednik je upravo prijašnji dan, 19. rujna, boravio u Parlamentu, kamo su bili pozvani predstavnici udruga državne razine, gdje se raspravljalo o formiranju odbora savjetnika za razvijanje kulture, zdravstva i naraštaja.

Organizacija u suradnji s manjinskom samoupravom od listopada pokreće tečaj hrvatskoga jezika za odrasle, koji će držati Bojana Peter iz Vukovara. Društvo kani prirediti Hrvatski dan potkraj studenoga, a sljedeća je sjednica zakazana za 7. veljače 2009. Donesena je odluka da će se svaka druga sjednica održati u Hrvatskoj, naime društvo ima mnogo članova iz te zemlje.

Idući je dan proveden na Pagu, hrabriji su se i okupali na vlačićkoj plaži. Upoznali su grad Paga i Zadar, te njihovu okolicu, zatim je družina u kasno poslije podne krenula prema Mađarskoj.

beta

Novi uspjesi Orkestra „Vizin”

Početkom listopada (4–5-og) pečuški Orkestar „Vizin” opet je zablistao. Naime u Bonyhádu je održan XIII. Državni susret narodne glazbe. Za dva dana na pozornici tamošnjega Kulturnog središta „Mihály Vörösmarty” redali su se mnogi poznati i nepoznati orkestri i pjevači, oko 75 produkcija. Naravno, bilo je i dodatnih popratnih priredaba, kao što su koncerti, plesaćnice, a sve je to popraćeno kušanjem vina i kolača. Od svih tih produkcija, izvođača, jedini manjinski izvođači bili su članovi Orkestra Vizin”. Oni su izveli melodije iz Bačke i Podravine. Petočlano prosudbeno povjerenstvo, u kojem

su bili i dr. Béla Halmos, istraživač narodne glazbe, te Gábor Eredics iz Orkestra „Vujičić”, nimalo nije imao lagan zadatak. Na kraju dvodnevnog susreta, natjecanja, u nedjelju popodne ocijenjene su sve izvedbe, te podijeljene nagrade: spomen-plakete, nivo-nagrade i istaknute nivo-nagrade. Orkestar Vizin” sa svojih osvojenih maksimalnih 50 bodova dobio je istaknuto nivo-nagradu. Prema riječima prosudbenog povjerenstva, svojim skladnim pjevanjem i instrumentalnim znanjem zadali su težak zadatak još i mađarskim orkestrima.

(vesna velin)

Šport

Dinamo Zagreb i još 15 Hrvata u Uefinoj Ligi

Pošto je prošao češku Spartu iz Praga (prvi susret u Zagrebu 0 : 0, u uzvratnom susretu u Pragu 3 : 3) s većim brojem pogodaka u gostima, zagrebački Dinamo izborio je ulazak u Uefinu ligu. Ždrijebom je dospio u skupinu D, u kojoj su još engleski Tottenham, ruski Spartak iz Moskve, nizozemski NEC Nijmegen i talijanski Udinese. Na domaćem terenu Dinamo će ugostiti nizozemski NEC Nijmegen i Spartak Moskvu, a u goste odlazi Tottenhamu i Udineseu.

U Uefinoj ligi nastupit će još 15 Hrvata, dvojica u Dinamovoj skupini D, Luka Modrić u Tottenhamu i Stipe Pletikosa, vratar moskovskoga Spartaka. Modrićev suigrač Vedran Ćorluka nema pravo nastupa za Tottenham jer je ovog ljeta u pretkolu Uefina kupa već igrao za svoj prijašnji klub Manchester City.

Raspored Dinamovih susreta: 1. kolo, 23. listopada Dinamo-NEC Nijmegen, 2. kolo, 6. studenoga Tottenham-Dinamo, 3. kolo, 27. studenoga Dinamo-Spartak Moskva, 4. kolo, 3. prosinca Udinese-Dinamo.

S. B.